

Zlato je zopet drago

Pritisk na dolar in druge valute - Odziv zlata iz Amerike

Nova mednarodna napetost zaradi zaostritve spora med Združenimi ameriški državami in Sovjetsko zvezo je v zadnjem času močno vplivala na ceno zlata, ki se je dvignila. Hkrati je dolar nekoliko popustil zaradi odliva zlata iz zakladnic Združenih ameriških držav.

V Londonu je 12. septembra zlato stalo 250 šillingov 5,5 penija, to je 35,25 dolarja za unčo, pozneje je to ceno zlato še prekoračilo. Tako visoke cene se ni imelo zlato po drugi svetovni vojni. Povpraševanje po zlatu iz evropskih dežel je še vedno veliko. V zadnjem času bi rada posebej Italija kupila v Londonu večje količine zlata. Med olimpijskimi igrami si je nabrala mnogo deviz, ki bi jih Italija zdaj rada vnoviča za zlato, pa tudi druge evropske emisijske banke bi radi povečale svoje zaloge. V Evropi traja ugodna gospodarska konjunktura. V takšnih okoliščinah prihaja v Evropo čedalje še vedno mnogo dolarjev iz Amerike. Evropske banke nimajo več tistega popolnega zaupanja v dolar, ki so ga imele nekdaj; zato rajši kupujejo z dolarji zlato.

Ko bi cena zlata na londonskem trgu prešla 35,25 dolarja za unčo — tako menijo finančni strokovnjaki — potem bi se v New Yorku izplačalo kupovati zlato po uradni ceni 35,08 3/4 šillingov dolarja za unčo.

Zlato ne kupujejo samo banke, temveč tudi zasebniki. Povpraševanje po njem prihaja tudi s Srednjega vzhoda, odkar so politični atentati v Jordaniji razburili mednarodno javnost. Povpraševanje po zlatu s Srednjega vzhoda je tudi posledica tistega, kar se dogaja v Srednjem vzhodu, odkar so politični atentati v Jordaniji razburili mednarodno javnost. Povpraševanje po zlatu s Srednjega vzhoda je tudi posledica tistega, kar se dogaja v Srednjem vzhodu, odkar so politični atentati v Jordaniji razburili mednarodno javnost.

Promet v pristaniščih napreduje

(Napredek tudi v Trstu)

Kakor drugod po svetu, se je letos tudi v italijanskih pristaniščih precej povečal promet. Tako se je pomorski promet v italijanskih pristaniščih v I. polletju 1960 dvignil za 22,7% v primerjavi s prometom v istem času lanskega leta. Napredoval je tudi pomorski promet v Trstu, in sicer od 2.016.907 na 2.572.061 ton v letu 1960, to je za 27,5%.

Na razpolago so tudi te podatki o prometu v italijanskih pristaniščih v prvih sedmih mesecih tega leta; v tem času so v teh pristaniščih vkrcali in izkrcali 40,1 milijona ton blaga (lani 32,8). Promet je napredoval zlasti v Cataniji (61,2%), v Ravenni (55,7%), v Piombinu (36,3%), v Genovi (30,3%), v Trstu (30,1%), v Palermu (29%), Cagliariu (28,6%) in Augusti (28,4%).

Podatki o razvoju tržaškega prometa so vsakakor razveseljavljivi, toda podrobnost na različnem prometu nam kaže, da smo v glavnem napredovali skoraj izključno v prometu z množičnim blagom, kakor s premogom, žitom, rudninami, mineralnim oljem in lesom. Postavka o prometu z drugim blagom, to je z lahkim vrstami blaga, ki daje mnogo več zasluga kakor promet z množičnim blagom, je le malo višja kakor lanske leto. Lani je dovoz lahkega blaga po morju dosegel 185.794 ton, letos 256.974 ton, izvoz pa lani 267 tisoč 234, letos 307.042 ton.

Napredoval je zlasti dovoz žita (lani 98.611, letos 227.498 t), nadalje mineralnega olja (lani 858.779, letos 1.040.734 t), rudnin (lani 222.553, letos 462.365 t), dalje premoga in drugih goriv (lani 243.945, letos 322.587 t). Letos je napredoval nekoliko tudi uvoz lesa po morju, in sicer od 15.303 v lanskem letu na 21.927 ton v letošnjem. Tudi izvoz lesa po morju se je okrepil, in sicer od 109.432 na 118.490 t. Mineralnega olja smo po morju izvozili nekaj manj, in sicer 206.882 ton (lani pa 231.790 t). Nazadovale je tudi izvoz rudnin, in sicer od 83.558 v letu 1959 na 66.999 ton v letošnjem letu.

Celoten promet po železnici v prvih sedmih mesecih je tudi napredoval, in sicer od 1.043.834 ton v letu 1959 na 1.538.695 ton v letu 1960. Med različnimi vrstami blaga naj omenimo les, katerega dovoz po železnici je napredoval od 89.622 na 109.332 t v letu 1960, napredoval je tudi izvoz lesa po železnici (od 8.698 na 11.988 t). Močno se je dvignil izvoz rudnin po železnici, in sicer od 51.531 na 266.548 t, prav tako žita (od 89.349 na 212.576 t) in premoga (od 107.349 na 172.227 t). Dozov lahkega blaga po železnici je napredoval od 272.360 na 303.762 ton, izvoz pa od 192.287 na 260.644 ton.

K podatkom o prometu po železnici bi bilo treba dodati še podatke o prometu blaga po cestah, ki se čedalje bolj razvija, da bi bila slika o prometu po suhem popolna. Toda teh podatkov za letošnje leto nima, saj se ni na razpolago.

Tudi mesec avgust je pokazal napredek v tržaškem prometu nasproti prometu v istem mesecu lanskega leta. Lani je v tem mesecu pomorski promet dosegel 614.558, letos 464.987 ton. V vsem razdobju januar-avgust je bilo v tržaškem pristanišču vkrcanega in izkrcanega 3.500.921 ton blaga (lani 2.741.689 ton).

Trst je seveda ostal še vedno pretežno uvozno pristanišče, vendar je v času januar-avgust vsaj nekoliko napredoval tudi izvoz po morju. Letos je bilo v prvih osmih mesecih izkrcanega 2.696.688 ton blaga (lani 1.945.411 ton), vkrcanega pa 804.233 ton (lani 796.278 ton). Povečan dovoz blaga po morju je seveda v zvezi tudi s povečanjem zmogljivosti tržaške industrije, ki potrebuje čedalje več surovin.

nega vzhoda je poprej precej popustilo, ker so države nastopile proti tihotapljenju zlata v Indijo. V mednarodnem obtoju je tudi mnogo zlata, ki išče ugodno naložbo, katere v industrijskih obratih ne najde vedno. Zato se zasebni kapital v zadnjem času obrača k zlatu. K temu je deloma pripomogla tudi zapora pred tujim kapitalom v Švici in Zahodni Nemčiji.

Povečanje povpraševanja ne ustreza na drugi strani povečanje zaloga zlata, zato se cena dviga. Še pred nekaj meseci je Sovjetska zveza prodajala znatne količine zlata v Londonu, v zadnjem času pa so Rusi v tem pogledu postali bolj skopi. Pravijo tudi, da je njihov račun na angleškem trgu že dovolj založen in da Rusom ni treba trenutno trošiti večjih količin zlata za poravnave raznih navedb na zahodu. Tudi Angleška banka ne daje v promet več toliko zlata kakor doslej.

V Londonu se v finančnih krogih zdaj vprašujejo, ali se bodo evropske emisijske banke morda obrnile za nakup zlata neposredno na Združene ameriške države. Splošno prevladuje mnenje, da tega ne bodo storile, in sicer iz političnih razlogov, ker bi sicer razdražile ameriško javnost prav v trenutku, ko se ta pripravlja na volitve.

ZA 600 MILIJONOV DOLARJEV ZLATA IZ AMERIKE

Prejšnji teden je odziv zlata iz Amerike dosegel višek. Samo do četrtka je državna zakladnica prodala tujim bankam za 80 milijonov dolarjev zlata. Tako je odziv zlata od 1. januarja dosegel kar 600 milijonov dolarjev. Zlate rezerve so v 7 državih ameriških državah padle izpod 19 milijard dolarjev ter so znašale 18.852.732.951 dolarjev. To je najnižja raven, ki so jo dosegle zlate rezerve v zadnjih 20 letih.

Hkrati je napredovala tudi cena zlata na londonskem trgu, izražena v dolarjih; saj je dosegla 35,25 — 35,26 dolarjev za unčo. V Združenih državah stane zlato 35 dolarjev; k tej ceni je treba dodati provizijo 8 3/4 stotinke dolarja pri unči.

Zaradi nemnega odliva zlata v tujino se finančniki in gospodarstveniki v Združenih ameriških državah ne vznemirjajo posebno. Zato se tudi nečijo vdati pritisku, da bi banke zvisale obrestno mero ter s tem omogočile domačim in tujim kapitalom večji zaslužek v Ameriki. V odličnih krogih so mnenja, da bo tudi v Evropi sedanja gospodarska konjunktura kmalu unadla. Tako se bo zmanjšal odziv zlata iz Amerike, hkrati pa tudi možnost evropskih držav, da bi si nabrale večje količine dolarjev, s katerimi bi lahko kupovale zlato in potiskale dolar navzdol.

Na pomoč, prebogeti smo!

Kakor pri zidanju babilonskega stolpa, so se jeziki zmešali in drug druga več ne razumejo tudi v nemškem gospodarstvu. Pojmi pomenijo vsakomur nekaj drugega kot pa njegovemu sosedu.

Pred 30 leti smo imeli brezposelnost, zdaj pa vneto iščemo delovno silo. Pred leti je bil zmanjšani delovni čas stroh in trepet, zdaj se zdi skrajšan delovni urnik ideal, ki ga moramo dočeti. Takrat smo težko lovili redke devizne kapljice, danes pa vidimo v nenehnem dotoku zlata in deviz nemilo usodo, ki bi se ji radi ognili.

Res čudno se vijejo črte razvoja. Doga je sam kot kralju Midasu: Vse, česar se dotaknemo, se spremeni v zlato. Kaj naj počnemo s presežki deviz, ki menda napihujejo naš denarni in kreditni obseg in ki naj bi bile krive za našo prebudo konjunkturo. Kaj naj počnemo z našo konjunkturo, ki preti, da zbežja kot voz s splašanimi konji?

Nemško gospodarstvo pa se v tem položaju kar dobro počuti. Uvideva, da plavajo v izredni konjunkturi. Najbolj zanimivo je, da je prišlo sorazmerno le do majhnih in neznatnih zvišanj cen. Sindikati izkoriščajo, po najboljši kapitalistični načeli, splošno pomanjkanje delovne sile. Javna uprava pusti, da teče tok kot teče, prejema čedalje večje davčne prejemke, ima sredstva za čedalje večje izdatke, ki jih troši levo in desno ter s tem še bolj kuri pod kotlom konjunkturo. Edina ustanova, ki je hotela zajeziti to poplavo, je bila zvezna državna banka, ki je z ostrimi ukrepi vplivala na podražitev in omejevanje denarja, ter s tem postala precej neprijateljena.

Pred kratkim se je predsednik Zvezne Banke Blessing sestel v Frankfurtu s predstavnikom nemške industrije. Pred tem sestankom je bilo dosti nerazumevanja govorenja o zvišanju vrednosti marke, kar naj bi bilo v nasprotju z nevarnostjo inflacije.

S takim govorenjem so se bolj razpohovali žerjavci pod vrelim kotlom nemške konjunkturo, ker je prav zaradi takšnih govorov se bolj pritiskal iz tujine v Nemčijo »vroč denar« v spekulativni nadi, da bi nekaj zaslužili pri podražitvi marke.

Na sestanku v Frankfurtu so se v naslednjem sporazumu: Nikakšnih poskusov z valutno. Naše oblasti, odgovorne za gospodarstvo, naj se lotijo drugih bolj pametnih stvari. Nesmiselno je bilo skrajševati davčne datume ali pa peljati dopolnilno oddajo, kar bi dalo javni upravi še več sredstev, da bi lahko razmetavala denar z obema rokama in kajpada s tem povečala konjunkturo.

Prav nasprotno pa je potreba: Znižati v določeni meri dohodinskih davek in davek na družbe, ker bi s tem zaježili težnje za zvišanjem cen vsaj pri velikih kapitalno-intenzivnih industrijah, kar bi nadomestilo neogibne, lahke poviške cen pri manjših bolj dobi-

Izvoz angleških avtomobilov v ZDA nazaduje

Izvoz angleških avtomobilov v tujino je bil meseca avgusta sicer nekoliko boljši kakor julija in junija, nazaduje pa izvoz v Sev. Ameriko. Prav ta okolnost precej vznemirja angleške tovarnarje. V treh mesecih, to je junija, julija in avgusta, je izvoz v ZDA in Kanado nazadoval v primerjavi z lanskim za 20%; izvoz angleških avtomobilov v ostale države je v tem času napredoval samo za 4%. Izvoz v same Združene države je padel kar za 29%, v Kanado pa za 4%. Izvoz avtomobilov od junija do avgusta je v Angliji vrgele povprečno na mesec 37,8 milijona funtov sterlingov; lani so gledali za izvoz avtomobilov v Severno Ameriko prejemale povprečno na mesec po 47,6 milijona funtov sterlingov.

Tudi v Zahodno Evropo so izvozili Angliji v omenjenem tromesečju manj avtomobilov kakor v prvih mesecih letošnjega leta, vendar nekaj več kakor v omenjenem tromesečju lanskega leta.

CHRYSLER ODPUSTIL PET TISOC DELAVCEV

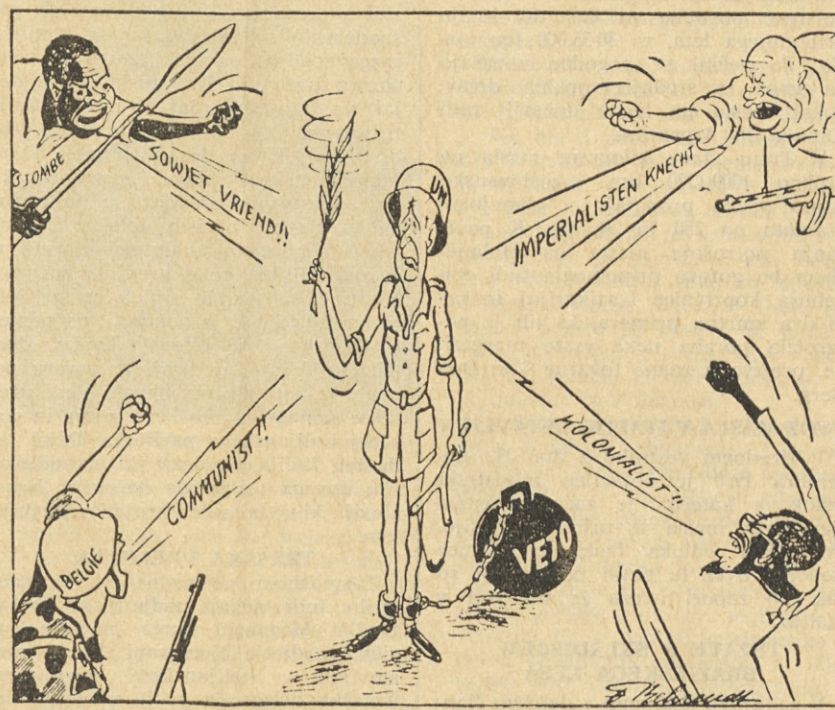
Znana ameriška tovarna avtomobilov Chrysler Corporation bo 4. oktobra odpustila 5000 delavcev, ker so se njene zaloge avtomobilov preveč povečale. Izdelala je že dovolj novih tipov za leto 1961. Danes dela v Chryslerjevih tovarnah 105.000 delavcev in nameščencev.

»LIBERTY« NA PRODAJ. Ameriška vlada je sklenila razprodati 219 ladij vrste »Liberty«. Za nakup se lahko prijavilo le ameriški državljani. Cena ladij je 12.750.000 dolarjev. Ameriška vlada bo dovolila prevzem 50 ladij za staro železo.

Med Koprom in Reko sporazumna delitev dela

Pobudniki graditve pristanišča v Kopru so vselej naglašali, da je gradnja tega pristanišča predvsem zato, da se reško pristanišče razbremeni. Zaradi zemljepisne lege se pristanišče na Reki ne da po volji povečati, da bi samo lahko obvladalo promet iz zaledja. Koper naj bi tako prevzel iz zaledja promet, ki ga sama Reka ne obvladala več.

V resnici je prišlo te dni med predstavniki reške in kopske luke do sporazuma o delitvi dela in skupnem izkoriščanju pristaniških zmogljivosti, kakor nam poroča dopisnik z Reke. Po tem sporazumu bo v bodoče Koper postal pristanišče v prvi vrsti za občutljivo in kvarno

Uboho Organizacijo združenih narodov napadajo z vseh strani, poleg vsega je še priklenjena z »svetom«, to je pravico, da vsaka izmed velikih sil lahko ugovarja njenim sklepom in s tem prepreči njihovo izvršitev. Iz zgornjega levega kota ji očita črtnec, verjetno pristaš belgijske politike v Kongu: »Na strani si Sovjetske zveze«. Iz desnega kota na spodnji strani ji drugi črtnec (verjetno Lumbumba) kriči nasproti: »Kolonializem! Hruščev grmi iz desnega kota od zgoraj: »Pristaš imperializma«, a belgijski vojak iz levega kota od spodaj: »Komunisti!«

To je sicer karikaturna holandskega lista »Algemeen Handelsblad«, na njej je vendar mnogo resnice. Vse kakor je v veliki nevarnosti ta svetovna organizacija, ki je po drugi vojni vstala iz spoznanja človeštva, da ni mogoče vsakih 25 ali 50 let uprivoriti novo svetovno vojno v zgrešenih domnevi, da se z vojno dajo

rešiti mednarodni spori in razna mednarodna vprašanja. Strašna izkušnja zadnjih dveh vojn je pokazala, da vojne povzročajo le nove spore, nova sovražstva in nove napetosti, ki pripravljajo ugodna tla za nove krvave spopade. Organizacija združenih narodov je v resnici storila človeštvu mnogo dobrega, ustavila je vojne na Koreji, v Indokini, v Egiptu in v morda tudi v Kongu.

Hladna vojna med Sovjetsko zvezo in Združenimi ameriški državami, se pravi med Vzhodom in Zahodom, se je zdaj prenesla tudi v OZN. Hruščev je na glavni skupščini v New Yorku nenavadno ostro napadal njene glavnega tajnika Šveda Daga Hammarskjöldta, češ da se je v Kongu postavil na stran imperialistov in kolonialistov in s tem proti željam domačega ljudstva. (Sovjetska vlada mu očita, da je podprl nastop predsednika Kasavubija in njegove vojske proti Lumbumbi, ki uživa podporo Sovjetske zveze). Hruščev je zahteval, da se Hammarskjöld odstavi in na njegovo mesto imenuje trije tianiki; poleg tega naj se sedež Organizacije združenih narodov prenese iz Amerike v neko nevtralno državo, da bi tako OZN ne bila več pod vplivom politike Združenih ameriških držav.

Ni dvoma, da pomenijo napad proti Hammarskjöldtu in novi predlogi Hruščeva začetek nove dobe in nastop nemirnega ozračja okoli Organizacije združenih narodov, ki je bila doslej verno zavežišča miru. Pri vsem tem je težko, da so državniki od Eisenhowerja, Hruščeva in Tita do Nehruja v svojih govorih naglasili potrebo po miru in razorožitvi, zavdajajo se svoje velike odgovornosti pred človeštvom in zgodovino, pa tudi pred strahotami, ki bi jih dane povzročila nova vojna morda celo z atomskimi orožjem. Predsednik Tito je nastopil tudi proti oboroževanju Zahodne Nemčije ter se zavzel za politiko mirnega sožitja med narodi. Očitna je njegova vloga posredovalca za spravo med velikimi. Pozornost so v mednarodni javnosti zbudili njegovi sestanki s Hruščevom in Eisenhowerjem.

Tito je tudi podprl sovjetski razorožitveni načrt. Mednarodna javnost posveča njegovi vlogi toliko večjo pozornost, ker se tabor nevtralnih držav, ki odklanjajo velike bloke, čedalje bolj širi ter se je posebno v zadnjem času močno okrepil s pristopom novih azijskih in afriških držav, med temi tudi same Indije; tudi predsednik te je sestel z Eisenhowerjem. Med Združenimi ameriški državami in Sovjetsko zvezo se bje zdaj diplomatski boj, da bi za svojo politiko pridobile prav te nove neodvisne države, ki imajo v Organizaciji združenih narodov kar 45 glasov.

Rečani navajajo sporazum s Koprom tudi kot primer ostalim manjšim pristaniščem na zgornjem Jadranu, kakor Bakru, Senju, Rovinju in Pulju ter računajo, da bo tudi s temi lukami mogoče priti do ustreznega sporazuma glede sodelovanja. Tudi z Bakrom je bil tak sporazum že dosežen. Tam gradijo veliko obalo »Dobro«, ki bo poslovala pod okriljem podjetja »Luka I« skladisti na Reki. Novo obalo bodo dogradili čez tri leta; tako bo Bakar postal veliko pristanišče, opremljeno za promet z razsutim blagom. Po načrtu naj bi v bodoče lahko prevzemala kar okoli tri milijone ton prometa na leto in stiri obale reške luke, ki so zdaj preobremenjene ker sprejemajo na dan okoli 5000 ton razsutega tovora, bodo razbremenjene.

Za zdaj bodo zgradili v Bakru 200 metrov dolga obalo, ki bo lahko sprejela okoli 5000 ton blaga na dan, a pozneje nameravajo dodati še 200 metrov nove obale ter tako podvojiti zmogljivost pristanišča na 10.000 ton dnevno. Povečini pojde za uvoz. Ob bakrski obali bodo lahko pristajale tudi največje čezoceanske ladje, ker bo globina pristanišča večja kakor na Reki.

ri koncentriranih sončnih žarkov stali. Postopek taljenja se odvija hitro, kajti temperatura žarišča doseže pri vrednem nebu skoraj nemudoma 2.500 in več stopinj Celzija. S ploščadi, ki je nameščena v konstrukciji nekako dva metra pod krovom, se proces taljenja lahko opazuje in u ravna, toda gledati v žarišče ne moreš s prostim očesom, ker je svetloba prebuda. Treba je imeti zaščitne temne naočnike.

TOPILI BODO RUDNINE IN KOVINE

Sončna peč, ki jo je tu postavil ljubljanski Metalurški inštitut, se bo uporabljala v glavnem za laboratorijske poizkuse in raziskave. V njem žarišču bodo topili rudnine in kovine z visokim tališčem. Prednost sončne peči je poleg visoke dosegljive temperature zlasti tudi ta, da je proizvod taljenja popolnoma čist, brez kakršnihkoli primesti premoga ali plinov, ki si pri taljenju s pomočjo takih goriv skoraj neizbežno. Popolna čistota proizvoda je pa neobhodno potrebna pri kovinah in spojinah, ki se uporabljajo v jedrski tehniki in posebno tudi v astronautiki.

Predstojnik ljubljanskega Metalurškega inštituta prof. ing. Ciril Rekar, ki je že pred štirimi leti zasnoval postavitev sončne peči v Portorožu, je v to zrcalo se usmerjajo od spodaj sončni žarki, ki jih pošilja vanj drugo, ploščato žiralo s površino kakih dveh kvadratnih metrov, montirano na južni strani konstrukcije v bližini tla. To spodnje žiralo ima avtomatično delujočo napravo, ki ga usmerja stalno proti soncu s pomočjo posebne elektronske mehanizme. Žarišče paraboloidnega žirala, v katerem se koncentrirajo dvakrat reflektirani sončni žarki, je 65 cm pod njim. V to žarišče je treba po posebnih vodoravnih tirni napravi dovajati snovi, ki naj se v visoki temperaturi

Naraščanje zemeljskega prebivalstva, napredek tehnike in vedno več

blago, in sicer v izvozu uvozu in tranzitu. Prevoz takšnega blaga po suhem bode v bodoče prevzemali tovornjaki; saj je zdaj Koper povezan z zaledjem z dobro avtomobilsko cesto. Koper in Reka bosta skupno nastopala tudi na zunanjem trgu, seveda ohrani pri tem Koper svojo avtonomijo.

Rečani navajajo sporazum s Koprom tudi kot primer ostalim manjšim pristaniščem na zgornjem Jadranu, kakor Bakru, Senju, Rovinju in Pulju ter računajo, da bo tudi s temi lukami mogoče priti do ustreznega sporazuma glede sodelovanja. Tudi z Bakrom je bil tak sporazum že dosežen. Tam gradijo veliko obalo »Dobro«, ki bo poslovala pod okriljem podjetja »Luka I« skladisti na Reki. Novo obalo bodo dogradili čez tri leta; tako bo Bakar postal veliko pristanišče, opremljeno za promet z razsutim blagom. Po načrtu naj bi v bodoče lahko prevzemala kar okoli tri milijone ton prometa na leto in stiri obale reške luke, ki so zdaj preobremenjene ker sprejemajo na dan okoli 5000 ton razsutega tovora, bodo razbremenjene.

Za zdaj bodo zgradili v Bakru 200 metrov dolga obalo, ki bo lahko sprejela okoli 5000 ton blaga na dan, a pozneje nameravajo dodati še 200 metrov nove obale ter tako podvojiti zmogljivost pristanišča na 10.000 ton dnevno. Povečini pojde za uvoz. Ob bakrski obali bodo lahko pristajale tudi največje čezoceanske ladje, ker bo globina pristanišča večja kakor na Reki.

ri koncentriranih sončnih žarkov stali. Postopek taljenja se odvija hitro, kajti temperatura žarišča doseže pri vrednem nebu skoraj nemudoma 2.500 in več stopinj Celzija. S ploščadi, ki je nameščena v konstrukciji nekako dva metra pod krovom, se proces taljenja lahko opazuje in u ravna, toda gledati v žarišče ne moreš s prostim očesom, ker je svetloba prebuda. Treba je imeti zaščitne temne naočnike.

TOPILI BODO RUDNINE IN KOVINE

Sončna peč, ki jo je tu postavil ljubljanski Metalurški inštitut, se bo uporabljala v glavnem za laboratorijske poizkuse in raziskave. V njem žarišču bodo topili rudnine in kovine z visokim tališčem. Prednost sončne peči je poleg visoke dosegljive temperature zlasti tudi ta, da je proizvod taljenja popolnoma čist, brez kakršnihkoli primesti premoga ali plinov, ki si pri taljenju s pomočjo takih goriv skoraj neizbežno. Popolna čistota proizvoda je pa neobhodno potrebna pri kovinah in spojinah, ki se uporabljajo v jedrski tehniki in posebno tudi v astronautiki.

Predstojnik ljubljanskega Metalurškega inštituta prof. ing. Ciril Rekar, ki je že pred štirimi leti zasnoval postavitev sončne peči v Portorožu, je v to zrcalo se usmerjajo od spodaj sončni žarki, ki jih pošilja vanj drugo, ploščato žiralo s površino kakih dveh kvadratnih metrov, montirano na južni strani konstrukcije v bližini tla. To spodnje žiralo ima avtomatično delujočo napravo, ki ga usmerja stalno proti soncu s pomočjo posebne elektronske mehanizme. Žarišče paraboloidnega žirala, v katerem se koncentrirajo dvakrat reflektirani sončni žarki, je 65 cm pod njim. V to žarišče je treba po posebnih vodoravnih tirni napravi dovajati snovi, ki naj se v visoki temperaturi

SONČNI KUHALNIKI V GOSPODINSTVU

Posebno so omembe vredni sončni kuhalniki, ki se praktično že uporabljajo v vročih predelih Sovjetske zveze, Indije in drugih dežel. Kvadratni meter žirala, ki se uporablja pri takem kuhalniku, daje toliko toplote kakor 500-vatni električni kuhalnik. Posebno za Indijo predstavlja ta način izkoriščanja sončne energije perspektive največjega pomena, kajti prebivalstvo te velike dežele pokuri zaradi pomanjkanja drugega goriva velike količine posušene črvalske gnoja za kuhanje hrane, kolčine, ki po kalorijah vrednostno ustrežajo na leto 80 milijonov ton trboveljskega premoga ali pa 10 milijard kilovatnih ur električne energije. Indija upa, da bo z uvedbo sončnih kuhalikov v gospodinjstvu rešila živalski gnaj za poljedelstvo.

Posebno so omembe vredni sončni kuhalniki, ki se praktično že uporabljajo v vročih predelih Sovjetske zveze, Indije in drugih dežel. Kvadratni meter žirala, ki se uporablja pri takem kuhalniku, daje toliko toplote kakor 500-vatni električni kuhalnik. Posebno za Indijo predstavlja ta način izkoriščanja sončne energije perspektive največjega pomena, kajti prebivalstvo te velike dežele pokuri zaradi pomanjkanja drugega goriva velike količine posušene črvalske gnoja za kuhanje hrane, kolčine, ki po kalorijah vrednostno ustrežajo na leto 80 milijonov ton trboveljskega premoga ali pa 10 milijard kilovatnih ur električne energije. Indija upa, da bo z uvedbo sončnih kuhalikov v gospodinjstvu rešila živalski gnaj za poljedelstvo.

S Kube najfinejše cigare

Ko se je Kristof Kolumb vsidral zgodaj v novembra leta 1492 na severni obali Kube, je odposlal dva svoja tola-mača Rodriga de Xerez in Luisa de Torres na obalo, da stopita v stik z domačini in odkrijeta palačo velikega Kana Kitajske. Oba moža sta našla le ponižne karibske vasice, toda bila sta prva belci, ki sta poskušala kaditi tobak. Videla sta namreč domačine, kako so kadili skupaj zviti rastlinskih listov, ki so jih vrtali v eno ali obe nosnici. Posnemala sta jih in postala prva evropska kadilca.

Ceprav je cigareta malone izpodrinila cigaro in je otok Kuba padel na komaj 23. mesto v svetovni proizvodnji tobaka. Kuba se vedno proizvajala fine cigare Havane, ki dosegajo najvišje cene za cigare na svetu.

Tobak sadijo v vseh pokrajinah na Kubi, toda najbolj cenjeni tobaki listi za izdelavo cigar prihajajo iz okraja Valtia Abajo na zahodnem koncu otoka. Gojitev tobakovih rastlin terja izredno veliko zamudnega in zamotanega dela, ki kajpada dosti stane. Tudi potem, ko je tobak na poljih že obran, se je treba še dolgo ukvarjati s tobaknimi listi. Liste najprej dobro osušijo in nato odpošljejo suho blago v tovarne, od katerih sta dve največji v središču mesta Havane. V tovarni denejo sode, napolnjene s tobaknimi listi, v plinske kamere, da pomorijo vse bolezenske in sploh kužne klice. Nato dobijo tobake liste ženske v roke, ki spretno izločijo z roko rebro v vsakem listu in denejo na stran desno in levo polovico lista. Te liste pustijo dalj časa v posebnih dišečih prostorih, da tamkaj dozori. Nekateri listi dozori-jo že v nekaj mesecih, drugi pa šele v treh letih.

STROJ IN DELAVEC NAPRAVITA 4.000 CIGAR NA DAN

Nezrel »rubano« list, olivno-zelene barve gre na ameriška tržišča; Kubanci in Evropejci imajo rajši temnejše, močnejše cigare. Čenejše so cigare, izdelane na strojih v klimatsko urejenih prostorih (air-conditioned), kjer je zmeraj enaka vlaga. Ker so potrebne za cigaro tri do štiri vrste tobakovih listov, ni moč popolnoma mehanizirati proizvodnje cigar. Spreten delavec zbira skupaj liste po jakosti, velikosti, okusu in gorilnih sposobnostih ter jih stavlja v stroj. Skupina treh žensk na drugem koncu stroja izbira, gladi list, ki naj služi za ovojni list cigare. Delavec pri enem izmed teh strojev izdela dnevno 4.000 cigar in zasluži 40 pesosov na teden. (Peso ima v notranjosti Kube isto kupno moč kot dolar).

BOLJŠE CIGARE ZVIJAJO Z ROKO

Boljše vrste cigar pa zavijajo samo z roko in najboljšee cigare pošiljajo v Anglijo: »Angleži« mi je pojasnil predelavec, »so žentlmeni in zato pijejo najboljši whisky ter kupujejo najlepše obleke in najboljšee cigare na svetu.« Cigare, zavite na roko in ne na stroj, izdelujejo v stotinah najrazličnejših oblik in velikosti. Samo moški delavci razvrščajo cigare v posamezne vrste. Tu nastopi »torceros«, to je delavec-zvijaj, ki odbere en list za lijak cigare, drugega za zunanje liste in končno brezhibni list za zunanji ometni list cigare; končno še zapečati gorilni konec cigare z nevonljivo in brezokusno gumo tragacant. Ta guma je zelo draga in stane 5 dolarjev funt. Spreten »torceros« lahko zavije dnevno okoli 120 cigar. Za to delo mu plačajo 5 centov za vsako cigaro.

300 MILIJONOV CIGAR NA LETO

Ko je cigara izdelana, pregledujejo zelo strogo vsak kupek izdelanih cigar. Vsako vrsto cigar razdelijo na 60 podvrst po barvi in tkivu zunanjega ometnega lista, tako da vsaka škaltal ali embalažna posoda vsebuje skoraj

enak standardni tobačni izdelek. Cigare pakirajo, etiketirajo, pečatijo skatle in jih zavijajo v voščen papir, vse na roko. Ta del proizvodnje bi prav lahko mehanizirali, toda delavci cigar so izredno konservativni in bi se vsa ki spremembi uprli. Skatle, ki jih odpošiljajo preko morja jih zacinjajo v pločevinaste zabojke. Zahtevni klienti, med njimi znamenita kadilca cigar: Sigmund Freud in Winston Churchill naročata ekspresne pošiljke po zračni pošti. Sedanja

SLOVENŠČINA URADNI JEZIK
NA KOROSKEM

Slovenski listi na Koroskem poročajo na podlagi vesti iz avstrijskega tiska v nemškem jeziku, da je avstrijska vlada sestavila osnutek zakona, ki v smislu državne pogodbe uvaja slovenščino kot uradni jezik v 55 koroških občinah. Slovenci bodo v smislu tega zakona lahko oddajali vse vloge na urade v slovenščini. Prevod v nemški jezik bodo poskrbeli sami uradniki. Na željo bodo pri ustnih obravnavah dali na zapisnik tudi izjave stranke v slovenščini. Če je bila pisemna vloga pri nižjih uradih vložena v slovenščini, bo rešitvi dodan tudi slovenski prevod. Prepise osebnih dokumentov bodo tudi izdajali v slovenskem jeziku. Na željo bodo tudi šolska izpizvala sestavljena v obeh jezikih. Slovenski listi na Koroskem ne komentirajo še napovedi novega zakona verjetno iz razloga, ker še ni bilo objavljeno besedilo zakonskega osnutka.

NAPESTOST MED ITALIJO IN AVSTRIJO ZARADI JUŽNO-TIROLSKEGA VPRAŠANJA

Predložitev južno-tirolskega vprašanja Organizaciji združenih narodov, do katere je prišlo na pobudo avstrijske vlade, je izžvalo ostro polemiko med italijanskimi in avstrijskimi listi. Že sama formulacija naslova, pod katerim naj bi se zadeva vpisala v zapisnik OZN, je zbudila odpor italijanske diplomacije. Avstrijci govorijo v svojem predlogu o »avstrijski« manjšini na Južnem Tirolskem. Italijani pa to oznako odklanjajo, češ da ne gre za »avstrijsko« manjšino, temveč za manjšino, ki govori nemški jezik. Italijanski diplomati so zaslužili v avstrijski formulaciji poudarek, da ima Avstrija toliko večje pravice do te dežele, kjer prebiva avstrijska manjšina. Organizacija združenih narodov je nato po svoji v pisala vprašanje južnih Tirolcev in predstavnikov obeh vlad sta to rešitev tudi sprejela. Avstriji, v imenu katerih je govoril v New Yorku zunanji minister dr. Kreisky, zahtevalo popolno avtonomijo boscenske pokrajine.

Avstrijski tisk trdi, da so italijanske čete med zadnjimi vajami na italijansko-avstrijski meji prešle na avstrijsko ozemlje; Italijani naj bi premestili tudi več mejnikov na avstrijska tla. Zaradi tega je avstrijska vlada protestirala pri italijanski. V posebni noti, ki jo je izročil italijanski poslanik na Dunaju, italijanska vlada odločno zanika avstrijske trditve.

TUDI FANFANI BI BIL ŠEL RAD V NEW YORK? Casopis »Vie Nuove«, ki ga izdaja komunistična stranja v Italiji, trdi, da je prvotno tudi Fanfani nameraval odpotovati na zasedanje glavne skupščine OZN v New Yorku. Medtem naj bi ameriški poslanik Zellerbach sporočil italijanskemu zunanjemu ministru željo ameriškega zunanje ministrstva, naj bi Fanfani ostal doma, češ da je samo Hruščev hotel dati večji poudarek sedanjemu zasedanju OZN ter je zato pripeljal s seboj predsednike vlad zaveznikov držav. Tudi Segni, ki je sam kot zunanji minister odpotoval v New York, se je strinjal z mnenjem ameriške vlade.

RUS — PRVI ČLOVEK V VESOLJU? Najprej je neki angleški list napovedal, da bodo Rusi v kratkem poslali v vesolje prvega človeka, kakor so v zadnjem času dva psa, ki sta se srečno vrnila na zemljo. Nato je moskovski radio napovedal, da bo v torek, 27. septembra »zgodovinski dan za človeštvo«. Iz te napovedi sklepajo, da bodo Rusi res izvršili takšen poskus. Pri tem je najvažnejše vprašanje, kako spraviti človeka iz vesolja zopet na Zemljo.

FRANCOZI O SOVJETSKEM RAZOROŽITVENEM NACRTU. Francoski tisk z zadovoljstvom pripominja, da vsebuje novi razorožitveni načrt predsednika Hruščeva tudi predlog naj se v bodoče preprosto leti vojaških letal in drugih zračnih vozil (na primer satelitov), ki bi prevzajali jedrsko orožje, bombe ali drugo. Podoben predlog so postavili že Francozi, tako pišejo njihovi listi. Hruščev je tudi predlagal, naj bi se najprej oborožene sile Sovjetske zveze in ameriške skčile na 1.700.000 mož.

DVAJSET RUDARJEV POKOPANIH. V češkoslovaškem premogovniku Vaelav-Nosek, zahodno od Prage, se je vnel požar, ki je zahteval 20 rudarskih življenj.

SLABA ZNAMENJA. Med francoskimi in nemškimi vojaškimi strokovnjaki je prišlo na pogajanjih v Parizu do sporazuma o sodelovanju obeh držav na vojaškem področju. Po tem sporazumu bo nemška vojska lahko imela svoja skladišča tudi na francoskih tleh. Prav tako se bo na francoskih tleh lahko tudi vezbala. Nedavno so se Angleži in Nemci sporazumeli, da bodo Nemci lahko izdelovali vojaške rakete po angleških patentih.

MED CERKVIJO IN DRŽAVO NA POLJSKEM. Pariški »Le Monde« poroča iz Varšave, da po poljski škofje u-maknili najnovejši pastirski list, v katerem se pritožujejo nad gonjo določnega poljskega tiska proti katoliški duhovščini, češ da je na strani kapitalistov. Storiilo so to na željo vladnih krogov. Kardinal Wyszynski je okrožnico že razposlal župnijam in bi morala biti prečitana preteklo nedeljo.

Kardinal je v enem izmed svojih zadnjih cerkvenih govorov obsedel akcijo nekaterih zahodnonemških politikov — pri tem je navedel misli na dr. Adenauerja — za revizijo sedanje meje na Odrji in Nisi.

PROMET MED GORICO IN NOVO GORICO OBNOVLJEN. Na železniški progi med Gorico (v Italiji) in Novo Gorico (v Jugoslaviji), ki je bila obnovljena in meri okoli 8 km, bo prvi vlak po drugi svetovni vojni zopet stekel 2. oktobra. Za sedaj gre samo za obnovo tovornega prometa, pozneje se bo menda obnovil tudi potniški promet. Pred vojno je tod vozil brzli vlak iz Trsta čez Gorico na Jesenice. Osební promet med Trstom in zaledem po bohinjski progi (čez Opčine, Repentabor in Novo Gorico ne Jesenice in dalje na Korosko) se ni bil obnovljen, pač pa vozijo na tej progi tovrni vlaki.

Mednarodna trgovina

Mnogo masla, a cene visoke

V zadnjem času prihajajo iz vseh držav Srednje Evrope vesti, da so se zaloge masla tako povečale, da povzročajo skladiščnikom precejšnje skrbi. Po zadnjih cenitvah računajo, da je v hladilnikih vseh srednjeevropskih držav okoli 202.000 ton masla. Največ masla imajo na zalogi Zahodna Nemčija, Belgija in Holandija. Nizozemske oblasti so sklenile, da bodo v bodoče z državnim denarjem podpirale proizvajalce masla, da bi se tako cena lahko znižala in potrošnja povečala. Cena holandskega masla ob uvozu v Italijo je znašala te dni 255-256 florintov fco Chiasso (it. miso), vendar italijanski uvozniki niso pokazali posebnega zanimanja za holandsko blago. V Franciji imajo višek 10.000 ton masla, na Holandskem 15.000, v Belgiji 2.000, v Zahodni Nemčiji pa celo 45.000 ton.

V zadnjih mesecih so mnoge države znižale ceno maslu. Tako je Danska znižala ceno za 4 šilinge. Danes stane dansko maslo 289 šilingov cwt. Tudi Poljska je znižala ceno svojemu maslu in sicer kar za 10 šilingov (sedanja cena 246 šilingov). Poljaki so morali močno znižati ceno, da bi lahko še nadalje izvažali maslo na angleški trg, sicer bi jih konkurenca Nove Zelandije potisnila čisto v ozadje. Avstralija ponuja prvotno osojeno maslo po 269 šilingov; strokovnjaki računajo, da imajo Avtralci na razpolago za izvoz 15-20.000 ton osojenega masla.

Do konca letošnjega julija se je proizvodnja mleka v državah Srednje Evrope dvignila za 7% v primerjavi z lanskim letom. Proizvodnja masla se je dvignila za 11%, proizvodnja sira pa za 5%. Istočasno se je izvoz mlečnih izdelkov skril ter je pri maslu padel za 4%.

Sedanji položaj na evropskem trgu z maslom po vsej verjetnosti ne bo trajal dolgo. V več državah, tako na primer na Holandskem in v Belgiji je v teku škrofa propaganda, da bi se povečala poraba tega živila. Francoske oblasti odkupujejo maslo od proizvajalcev po ceni, ki je za 30-40 lir pri kg višja od cene, ki bi jo lahko Francozi iztržili z izvozom na tuje trge. Do nastopa zime se bo v Franciji verjetno nabralo na zalogo okrog 50.000 ton masla. Ta količina presega francosko zimsko potrošnjo, ki znaša povprečno 35.000 ton.

V drugem tednu tega meseca so zabeležili v Italiji naslednje cene na debelo: maslo Modena 640, Reggio

600, Mantova 590 lir kg. Najnižja za-beležena cena: 570 lir kg. Inozemsko maslo stane 615-630 lir, maslo iz Holandije stane na meji 425-430 lir (k temu je treba dodati carino na uvoz in 3% na uvozno ceno). Avstrijsko maslo stane nekaj pod 600 lirami. Italijanski uvozniki so sklenili dobavne pogodbe za čas do junija prihodnjega leta, za 30-35.000 ton masla. Po večini se pogodbe nanašajo na uvoz iz srednjeevropskih držav, nekaj masla pa bosta dobavili tudi Kanada in Argentina.

V Trstu stane kilogram masla na drobno 1000-1200 lir; jugoslovansko čajno maslo prodajajo v obsejnem prometu po 250 lir ¼ kg. K povečanju potrošnje masla na Holandskem bo gotovo pripomogla tudi epidemija koprivnice (ortikarije) in celo dva smrtna primera, ki jih je povzročila poraba neke vrste margarine, proizvoda znane tovarne Van Den Berg.

UVOZ MASLA V ITALIJO USTAVLJEN

V Uradnem vestniku z dne 24. septembra 1960 je objavljen ministriški odlok, s katerim je začasno ustavljen uvoz masla iz tujine v Italijo. Po objavi odloka bodo carinarne dovolile uvoz le tistih pošilk, ki so bile ob zapori uvoza že na poti v Italijo.

TEŽAVE S SKLADIŠCEM BRAZILSKEGA LESA

V zadnji številki smo v daljšem članku poročali o težavah, ki so se pojavile glede ustanovitve skladišča brazilskega lesa v Trstu. Na podlagi ankete med tržaškimi lesnimi trgovci smo ugotovili, da sta na poti dve večji oviri, in sicer vprašanje vrste brazilskega lesa, z druge strani pa prevozni stroški za dovoz lesa iz tako velike dalje. Te naše ugotovitve je pozneje potrdil tudi predstavnik brazilskega lesnega inštituta dr. Jose Ceccato na tiskovni konferenci v Trstu.

ALDO FASCETTI UMRL

Na univerzitetni kliniki v Pisi je te dni umrl dr. Aldo Fascetti, predsednik Italijanskega združenja za gospodarsko obnovo (IRI). Rajni se je rodil v Pisi leta 1901. Za predsednika IRI je bil imenovan leta 1956.

SE MNOGO TURISTOV V PORTOROŽU.

Se proti koncu septembra je bilo letos v Portorožu pa tudi v Piranu še razmeroma mnogo turistov. Hotela »Palace« v Portorožu in »Sidro« v Piranu sta bila skoraj popolnoma zasedena. Precej gostov je privabil tudi mednarodni metalurški kongres v Portorožu, ki ga je organiziral Metalurški inštitut iz Ljubljane.

Svet išče pogonske vire

(Nadaljevanje s 1. strani)

zgradili, so Francozi že dalj časa delali vse mogoče poskuse. Preizkušali so navadne destilatorije vode, klimatske naprave in ledenice. Izvajali so svoja raziskovanja s pomočjo optike in pirometrije, z izkoriščanjem absorpcije in sevanja. Težične poskusov je pa bilo v izkoriščanju visokih temperatur v sončnih pečeh, za proizvajanje čistih oksidov z visokimi tališči, snovi, kakršne potrebuje nuklearna tehnika, nadalje za rafiniranje kovin in poliprovodnikov, a tudi za rentabilno taljenje industrijskih oksidov, ki so potrebni za izdelovanje visoko temperaturnih keramičnih proizvodov. Te naprave so Francozi z velikimi investicijskimi stroški ne-nehoma izpopolnjevali in kmalu bo tudi dograjena nova velika sončna peč z zmogljivostjo 1.000 KW, z velikanskim paraboloidnim zrcalom, povezano z velikim novim sončnim laboratorijem, urejenim v stavbi z dvanajstimi nadstropji. Na pobudo je v terasah postavljenih 62 zrcal s skupno površino 2.500 kvadratnih metrov in vsako zrcalo ima avtomatično delujoč usmerjalni pogon. Delovanje te sončne peči bo industrijsko donosno, ker je njena zmogljivost zadostna, da lahko proizvaja na uro 2.500 kg železa ali ustrezne količine drugih kovin.

PEČ V PORTOROŽU

RAZMEROMA VELIKA PRIDOBITEV

Portoroška sončna peč predstavlja v primerjavi z zgradbami v Pirene-jih le malo skromno napravo, ki pa ima za delo ljubljanskega Metalurškega inštituta in za tehnični razvoj mnogih industrij v Jugoslaviji znan pomen. Njeno delovanje bo služilo posebno v začetku zgolj poskusom in raziskavam in izkustva bodo pokazala, kako bo treba napravo smotno dopolniti in izpopolniti. Vsekakor bo treba sedanje ploščato zrcalo nadomestiti s takim iz brušenega stekla in tudi avtomatizacijo bo treba še izpopolniti, da bo zares dovršena.

Sončna peč v Portorožu je brez dvoma pomembna pridobitev na področju znanstvene metalurgije in Metalurškemu inštitutu v Ljubljani in njegovemu predstojniku prof. ing. Cirilu Rekarju, čigar zasluge za postavitev te naprave se splošno priznavajo, izražamo k tej pridobitvi prav tople čestitke.

Dr. O.

ZRCALO JE BILO ZAMENJANO

Kakor smo naknadno bili obveščeni, je spodnje, ploščato zrcalo pred kratkim že bilo zamenjano z zrcalom iz kvalitetnega brušenega stekla, ki sončne žarke mnogo bolje odhaja. Učinek je vpravl presenetljiv. V žarišče se doseže nemudoma znatno višja temperatura kot pri uporabi navadnega zrcala.

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Martinelli o trgovini z Jugoslavijo

Pretekli tork je italijanski minister za zunanjo trgovino Martinelli, obiskal mednarodni zagrebški velesejem in odprl »Dan Italije« na velesejmu. V italijanskem paviljonu je letos razstavljalo 93 tovarn na površini 3.500 kv. m. Pred odprtjem se je italijanski minister sestel s predstavniki jugoslovanskih gospodarskih organizacij ter se z njimi razgovarjal o trgovinski izmenjavi med obema državama. Italijanski gost je dejal, da Italija za zdaj ne more pristati na vse jugoslovanske predloge, da bi se bolj kakor doslej sprostila uvoz jugoslovanskega blaga. Jugoslovanski gospodarstveniki so Martinelliju razložili v glavnih obrisih določbe in namene napovedane valutne reforme v Jugoslaviji ter nove ureditve zunanje trgovine, ki jo bodo urejale carine. Minister Martinelli je poudaril, da pomeni jugoslovanska reforma hvalevredno pobudo. V svojem krajšem govoru po radiu je nato izrazil pohvalo glede ureditve samega zagrebškega sejma in po-sebej jugoslovanskega paviljona. Dejal je, da želi Italija pomagati pri ureditvi n-ju novega letnanskega načrta v Jugoslaviji, ki se bo začel izvajati prihodnje leto.

TRŽAŠKA UDELEŽBA

Zagrebškega velesejma se je udeležilo tudi nekaj podjetij iz Trsta, trdka Magnaghi (ure) nadalje gorisko podjetje Kerševani, ki so razstavljali v italijanskem paviljonu. Tržaška delegacija se je udeležila sejo-alka Italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice v Milanu in jugoslovansko-italijanske zbornice v Beogradu; tržaške odposlance je vodil pred-sednik dr. Vatta v spremstvu drugih odposlancev tržaške delegacije.

Pomočstvo

NAPOVEDANE LADJE JUGOLINIJE

(Odhodi iz Trsta)

Proga Jadransko morje —

— Indija — Pakistan: Dinara 6. ok-

tobra, Avala 25. oktobra, Bika 28. okt.

— Indonezija — Daljni vzhod: Ava-

la 25. oktobra.

— Sev. Kitajska — Japonska: Avala

25. oktobra.

— Severna Evropa: Pula 27. sept.

— Sev. Afrika: Makedonija 26. sep-

tembra, Pula 27. sept., Hrvatska 10. ok-

tobra.

— Sev. Amerika: Makedonija 26. sep-

tembra, Hrvatska 10. oktobra.

— Južna Amerika: Treпча 23. sep.,

Bosna 5. oktobra.

— Perzijski zaliv: Vis 20. oktobra.

JADRANSKA LINIJSKA PLOVIDBA

Proga Jadransko morje —

— Dalmacija — Grčija (tedenska):

Orebić 27. septembra.

— Grčija — Kreta (14-dnevna): La-

stovo 30. septembra.

POMORSKI SPORAZUM MED POLI-

SKO IN INDIJO je bil nedavno skle-

njen. Uvedena bo nova pomorska pro-

ga med obema državama. Prva ladja,

ki bo plula na tej progi, odpluje že

proti koncu tega meseca.

Seveda zaradi tega ne vlada nikak pe-

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

GOSPODARSKO PISMO IZ JUGOSLAVIJE

Težnja za notranjim ravnovesjem

NAPOVEDI ZA LETOSNJE GOSPODARSKO LETO

Ljubljana, sept. 1960

Znani so uradni podatki o razvoju proizvodnje za mesec julij letos in ne-uradni za avgust. Za julij govorijo ti podatki, da se je proizvodnja dvignila za 15% ali za 1% več, kot je predvideno po letošnjem gospodarskem načrtu. V avgustu bo raven vrjetno ista, čeprav sta to dva meseca dopustov in remontov v tovarnah.

Ve dosedanja dosežki dajejo zagotovo, da bo letošnji dvig proizvodnje v celoti presežen glede na letni načrt in da se bo tako prihodnje leto kot prvo leto novega petletnega perspektivnega načrta začelo z višjo ravni, kot je bilo predvideno. Ta predvidevanja slo-ne na ugodnih pogojih, ki so zagotovljeni za nadaljnje mesece; zagotovlje-ne so surovine, dovoljna energetska baza, proizvodov lačno tržišče in dru-go. Zlasti domači trg je nenastit v prvi vrsti glede blaga za široko potroš-njo, kar sedaj zlasti proizvaja industri-ja.

MANJ KREDITOV

Nekoliko zaskrbljenosti je povzročil ukrep Narodne banke, ko je letos kon-ce aprila nekako ustavila kredite iz bančnih virov za obratne potrebe s tem, da ne smejo prekoračiti stanja dne 30. aprila letos. Banke in hranilni-ce od tedaj dalje lahko odobravajo le tisto, kar se jim povrne od zapadlih kreditov. Kot je znano je bil ta ukrep potreben, da ne bi preveč narastla e-misija in da ne bi v tem nastale mot-nje, ki jih ima lahko tak pojav. Izka-zalo pa se je, da je bančni ukrep pri-zadel le neredna podjetja, ki niso ime-la urejenega poslovanja, zlasti finanč-nega, ki imajo mnogo dolžnikov, ne-kurantne zaloge in podobno. Sedaj hi-te mnoga podjetja urejati tudi vopro-sanju, hkrati pa se v celotnem gospodarstvu pojavlja potreba po povečanih sredstvih, ki naj bi ostala podjetjem na prosto razpolago, da bi lahko redno poslovala, ne da bi bila odvisna od banke. Zato se pripravljala nova delitev dohodka, kar naj bi bilo uveljavljeno prihodnje leto, ko naj bi več sredstev iz čistega dohodka podjetij ostalo njim in manj družbi.

GODNEJŠI RAZVOJ ZUNANJE TRGOVINE

Posebno razveseljivo je dejstvo, da se je letošnja zunanja

vesnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

NOVOSTI GLEDE PRENOSA TRGOVSKIH LICENC

Dolgo časa je trajala negotovost glede prenosa licenc iz enega kraja v drugega. O tem vprašanju je 19. decembra lanskega leta razpravljali tudi državni svet, V. sekcija in sprejel sledečo odločitev: »Ukrep, s katerim župan pooblašča navaden prenos trgovske licence iz enega kraja v drugega v območju iste mestne občine, je dokončen in se je mogoče pritožiti proti njemu na državni svet in ne na pokrajinski upravni svet (G.P.A.) kot določa čl. 3 Kr. Z. O. od 16. decembra 1956 št. 2174.«

Prenos trgovske licence iz enega kraja v drugega na občinskem območju je imeti za podelitev povsem nove licence, če se ta prenos ne izvrši v isti ulici ali v isti četrti, marveč iz enega okraja v drugega ali se bolj, če gre za prenos iz enega predmestja v središče občine, ker gre v takem primeru za očividno spremembo gospodarske znanosti dotičnega kraja. Prenos trgovske licence torej, tako zaključuje o zadevi odločba državnega sveta, ne predstavlja nove licence in ga je imeti resnično za le navadni prenos, če se predpostavlja, da bodo odjemalci ostali isti; sicer gre za prekinitev ene licence in nastanek nove.

KATERI TRGOVCI NA DROBNO MORAJO ODPRETI TEKOČI POSITNI RAČUN

Mnogi trgovci pozabljajo na to dolžnost. Določbe, ki urejajo splošni davki na poslovni promet (IGE) obvezujejo trgovce na drobno, da odprejo tekoči positi račun kot jamstvo za morebitne davke in davčne doklade ter denarne

globe, ki jih davčni zavezanec dolguje državnemu erariju.

Čl. 10 zakona o davku na poslovni promet (IGE) določa, da so industrijski, trgovski in drugi poslovni ljudje, kakor tudi obrtniki, ki so vpisani v davčne sezname dohodninskega davka (R. M.) v kategoriji B z zneskom vsaj 150 tisoč lir, dolžni odpreti tekoči positi račun, s tem da takoj položijo kot depozit 20.000 lir. Ta znesek ostane vinkuliran v korist finančne uprave kot jamstvo za morebitne prekrške zakonskih predpisov o davku na poslovni promet (IGE).

Prošnjo za otvoritev tekočega posnega računa je treba nasloviti Uradu posnitih tekočih računov; znesek 20.000 lir se položi na položnico tek. rač. z označbo, da gre za depozit v korist Finančne uprave. Kurentist ne sme zanjati salda tekočega računa na manj kot 20.000 lir. Če pa kurentist zmanjša ta znesek, ga je dolžan izpolniti v roku 15 dni; sicer se kaznuje z denarnim globo od 7.500 do 15.000 lir. Enako denarno globo plača tudi obveznik, če ne odpre obveznega tekočega posnega računa.

DELOVNA POGODBA ZA TRGOVSKA PODJETJA

Ze leta 1958 je začela veljati kolektivna delovna pogodba za trgovska podjetja, toda vse do letos ni bila raztegnjena na Tržaško ozemlje. Letošnjega marca pa so v Trstu odgovorna združenja podpisala pogodbo, po kateri je tudi na Tržaškem od 1. aprila začela veljati določba splošne državne pogodbe. Ker so določbe zelo važne, bomo v naši rubriki v bodoče prinašali tudi določbe te pogodbe, ker bo to prav gotovo prav prišlo vsem trgovcem delodajalcem in jim omogočilo redno in pravilno ureditev delovnih odnosov.

OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA

Obveščamo člane, da bo občni zbor Slov. gospodarskega združenja v nedeljo, 23. oktobra ob 9. uri v prostorih Tržaške trgovske zbornice. Člane prosimo, da že sedaj mislijo na občni zbor, seznanijo naj tajništvo z vprašanji svoje kategorije ter svetujejo odboru ukrepe, ki bi po njihovem mnenju koristili posameznim kategorijam.

KRONIKA

PRED UPRAVNIMI VOLITVAMI V TRSTU IN DRUGIH OBČINAH NA TRŽAŠKEM SE JE ŽIVAHNO PRIPRAVLJALO NA UPRAVNE VOLITVE, KI BODO 6. NOVEMBRA. PRVI SO V TRSTU PRIGLASILI SVOJO LISTO ZA POKRAJINSKE VOLITVE KOMUNISTI, DRUGI PA PRIŠTAŠI KRŠČANSKE DEMOKRACIJE. TUDI NEODVISNA KANDIDATSKA ZVEZA JE POSTAVILA LASTNO KANDIDATSKO LISTO ZA POKRAJINSKE VOLITVE, IN SICER SO NA NJEJ V DEVINU NABREŽINI: inž. Josip Pečenko, ki kandidira tudi v Miljah; v Trstu I. kandidira A. Gregori, II. okrožje Jer. Josip Kosovel, III. okrožje dr. Josip Dekleva, IV. okrožje F. Ferjančič, V. okr. M. Vusconi, VI. okr. E. Laurenti, VII. okr. B. Petronio, VIII. okr. M. Magajna, IX. okr. E. Laurenti, X. okr. G. Uljeni, XI. okr. Marija Skabar, XII. okr. B. Petronio, XIII. okr. inž. J. Pečenko in XIV. okr. dr. J. Dekleva, za občinske volitve v Dolini je bila voljena, kakor pri zadnjih volitvah, »Ob-

činska demokratična lista«, ki jo vodi dosedajni župan Dušan Lovriha.

ZRELOSTNI IZPITI NA SLOVENSKIH SOLAH

V jesenskem roku so izdelali zrelostni izpit na Realni gimnaziji v Trstu: Karel Fučka, Franko Luin, Ivan Magajna, Aldo Ruppel, Albin Šuka, Sergej Sanci in Sergej Pertot, (odklopnjen štiri); na Klasični gimnaziji v Trstu: Aleksander Mosé, Srečko Simonec, Nivea Kuret, Darija Lipovec, Sonja Poljace in Adriana Stok, (odklopnjen štiri); na Klasični gimnaziji v Gorici: Marijan Cernic, Maksimilijan Gergolet, in Franc Cernic, (odklopnjen eden); na Trgovski akademiji v Trstu: Jurij Bevk, Aleksander Buzzi, Jurij Kralj, Adolf De Vecchi, Sergej Dilica, Nivenka Guštin, Dragica Jerina, Silvan Klabjan, Sergej Kozman, Vincenc Ozbič, Bruno Rožič, Anamarija Spetič, Rožamarija Terčon, Gilbert Trampuž, Marija Trebicani, Marij Uršič, Stefanija Veljak in Klavdij Zajred, (odklopnjen pet); na Učiteljski v Trstu: Sergej Birs, Marij Umkar, Alida Corburi, Ema Krizmančič, Marija Prašelj, Helena Prelli, Vlasta Batagelj, Adrian Korsi, Jordan Tomšič in Dino Šušteršič, (odklopnjen trije, odsoten eden).

ZACETEK POUKA. Ravnateljstvo slovenskega drž. učiteljskega v Trstu sporoča, da se na tem zavodu začne pouk v soboto, 1. oktobra ob 9. uri. Ob 10.30 bo začetna sv. maša v cerkvi pri Sv. Ivanu.

VITTORIO VIDALI — 60-LETNIK. Včeraj je obhajal 60-letnico tržaški poslanec V. Vidali, pristnik komunistične stranke, ki se je rodil 27. septembra 1900 v Miljah. Čestitaj mu je tudi P. Togliatti.

VISJA PODPORA ZA BREZPOSELNE. Na zadnji seji rimske vlade je bil odobren osnutek zakona, po katerem se dnevni prispevek za brezposelne delavce zviša od 230 na 300 lir; hkrati se zviša dodatek za posamezne člane družin brezposelnih delavcev od 80 na 120 lir.

V ZNAMENJU SODELOVANJA. Koristi gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo so vidne na vsakem koraku. Tako so Tržani z velikim zanimanjem pretekli četrtke popoldne opazovali vrsto tovornjakov beograjskih podjetij »Lasta« in »Avtoobusno preduzeće«, ki so po avtomobilski cesti vozili z Opčin proti Trstu. Bilo je kar osem tovornjakov s prikolicami. V Trst so prišli po blago, namenjeno Jugoslaviji. Vsi so bili italijanske znamke »OM«.

Iz Gorice v Štandrež

Jesenski dežek na travo, komaj vidne poganjke borovcev, grmovje, na borovce v svoji mladeniški dobi in borce v to najlepši jesensko - zeleni odeji. Tupačam je posijalo sonce, je je kakor bi mignil naslikalo popolnoma novo pokrajinsko sliko. Ali more biti kaj lepšega, bolj ugodno - udobno - privlačnega? Seveda je spomlad prekrasna, saj jo vsi pesniki opevajo, vendar ti ne sega tako globoko v dušo, kakor jesen v svojih najbolj posrečenih dneh. Popoldne se je v Štandrežu sicer prelubi dežek spremenil v pravi pravcati jesenski dež s ploho; tudi njega imam rad, ali tokrat ga nisem prav prijazno pozdravil, ker mi je pokvaril moj račun, kakor je kmotom v Štandrežu in Števerjanu hudo pokvaril letino.

Hval sem si namreč ogledati na prave za pridobivanje peska na Soči med Štandrežem in Sovodnjami, in tako je zaradi plohe ta moja namera padla v blato. Ko sem se vračal iz Gorice, je bila blatna, to je rumena tudi Vipava in od Sovodnji proti morju celo Soča in iz nje izpejani konji po furlanskih ravninah. Ker je bilo nekoliko megleno in so bile blatno - rumene tudi ceste, je bilo skoraj nemogoče razlikovati kanale od cest.

V Gorico sem se peljal v avstrijskem drugorazrednem vagonu, zelo podobnem italijanskim vagonom z mehikimi sedeži, kakor jih imajo litorine; sicer vršijo zdaj na italijanskih železniških vlogov drugega razreda nekdanji tretjerazredni vagoni s trdimi sedeži. Razliko med vagoni sem komaj zasledil: pod sedežem imajo namreč avstrijski vagoni kovinast drog, da lahko stegnesh noge in se nanj opiraš. Malenkost, ali vendar zelo važna za potnika, da se mu ne zgodi, kakor se je zgodilo meni, ko me je nekdo sprevodnik nahuhal, ker me je zasacil z nogami na nasprotnem, vsekakor lesenem sedežu.

Moj končni cilj je bil Štandrež, ampak listek sem seveda vzel za Gorico, ker je sedaj Štandrež takorekro v Gorici, odkar so avtobus št. 1, ki je prej vozil med obema

Ti slučajni obiskovalci Gorice, naj ne pozabijo, ko bodo šli po obedu od Figla čez Travnik na kavo k Bratuzevo, obrniti svojega pogleda na izredno slikoviti goriški grad, skoraj ves pokrit z zelenjem. Tržaški grad, na primer, se ne more niti od daleč primerjati z goriškim, niti ljubljanskim ni tako lep. Morda se ima Gorica prav svojem gradu na zeleni gorici največ zahvaliti za svojo privlačnost. Na mojem današnjem programu je sicer Štandrež, ali kako naj bi človek prišel tako blizu Gorice, ne da bi jo pozdravil. Zdaj pa je že skrajni čas, da sedem na avtobus št. 1 in v nekaj minutah sem na štandreškem trgu pred cerkvijo.

Štandrež, kdo ga ne pozna v Gorici in kdo ga pa pozna v Trstu in okoli njega? In vendar zelo dvomim, da bi se našel kdo v Trstu, ki ne bi imel, ne rečem vsak dan, gotovo pa vsaj kak teden na krožniku pred seboj nekaj zelenjave, ki so mu jo pripeljali iz Štandreža. Kakor sem že omenil v svojem zadnjem članku, pripelje (razen ob nedeljah) vsako jutro 10 tovornih avtomobilov zelenjavo iz Štandreža v Trst, razen štandreških dobavljajo tudi sovodenjski pridelke in ako ne najdemo v teh dveh vaseh zadosti zelenjave, gredo števerjanski trgovci s svojimi avtomobili ponjo tudi do Vidma in še bolj daleč v Furlanijo.

(Konec prihodnjič)

Drago Godina

M. Senčar 80-letnik

Te dni je obhajal svojo 80-letnico g. Milan Senčar, ki še vedno z mladostnim zagonom opravlja svoje delo kot predstavnik pivovarne Dreher za Opčine in sosedne vasi. Ko smo se podali k njemu, da bi nam kaj povedal o sebi in o svojem delu, smo ga našli za pisalo mizo, zatopljenega v računo. Človek bi mu zdalec ne prisodil 80 let, saj je še vedno mladostno delaven in bister.

Milan Senčar se je rodil 25. septembra 1880 v Kočevju kot sin okrajnega sodnika. Ze v mladih letih ga je mikala trgovina, kateri se je pozneje tudi posvetil. Izučil se je za knjigovodjo in poslovojd ter je kot tak delal pri raznih tvrdkah, dokler ni zvedel da senožeska pivovarna »Adria« potrebuje knjigovodjo in uradnega šefa. »Naslovil sem na pivovarno ponudbo in bil seveda sprejet.« nam je slavljence pripovedoval z nenavadno samozavestjo in gotovostjo. V današnjih časih, ko se tako težko priboriš do službe, nam ta Senčarjeva povest zveni kot nekaj nenavadnega. To se je zgodilo v tistih srečnih časih leta 1906, ko si napravil ponudbo na neko podjetje in nisi s strahom pričakoval odgovora. Tako gotovo so bili tedaj ljudje, da jih bodo sprejeli v službo. Na svojem mestu je g. Senčar napredoval in postal namestnik ravnatelja.

Med tem časom se je pivovarna nenahoma razvijala, njena proizvodnja je leta 1912, to je dve leti pred svetovno vojno dosegla 35.000 hl na leto; vendar je prva svetovna vojna močno zavrla njen razvoj. Surovin je bilo vedno manj ter so leta 1918 povsem zmanjkale in je bilo treba obrtovanje pivovarne začasnou ustaviti. Po prvi svetovni vojni, ko so ti kraji pripadli Italiji, so se politične meje zopet premaknili in leta 1947 je Dreherjeva tovarna opravila agencijo v Sežani; nato je bil g. Senčar premečen na Opčine, kjer je prevzel predstavništvo pivovarne za Opčine in široko tržaško okolico. Pri tem poslu mu pomaga sin dr. Bogo, ki bo po vsej verjetnosti prevzel to mesto po očetu.

Na svojem mestu ima seveda naš slavljence dobre stike z odjemalci pivovarne in dobro pozna njihovo notranjost in njihovo dušo, kakor je poznal značaj Kraševcev, s katerimi je bil v neprestanem stiku v svojih službah v Senožečah in Sežani. O njih pripoveduje, da so prijazni in dobri in da se z njimi lahko porazgovori o delu in težavah, ki jih prinaša življenje. Kraševci so veselo narava, pravi g. Senčar, in radi kaj zapojejo pri kozarcu vina. O mladini sodi pravzaprav strogo: po njegovem mnenju ta misla za petje in godbo, tako ostanjejo pri mizah samo še starejši ljudje, da si »ob veseli priliki kaj rečejo«.

Slavljenca želimo, da bi lahko še mnogo let ostal čil in zdrav pri svojem delu, ki mu je že tako prešlo v kri in meso, da bi se od njega le težko ločil.

70 let ljudskega pisatelja

Pisatelj France Bevk je 7. septembra slavil 70. obletnico rojstva. Njegovo pero je Slovincem napisalo toliko raznovrstnih knjig, da ta jubilej ne more mimo nobenega slovenskega lista neopaziti.

Malokdo v naši književnosti je bil preprostu ljudstvu tako blizu kot Bevk, in nihče ni imel tolike domišljije kot on. Z neverjetno lahkoto je pisal. V razdobju med obema vojnama je bil ne le najplodovitejši pripovednik med primorskimi Slovenci, ki so prenašali politično in nacionalno nasilje, marveč je s svojimi deli zalagal celo več literarnih revij in zalozb v Sloveniji. Mnoge Bevkove ljudi žene naprej pohlep po posesti in moči in vobče po uživanju sveta, toda v novelah in legendah je znal prikazovati tudi ljubezen in predanost.

Iz skoraj nepregledne vrste njegovih knjig bi lahko izbrali več tri skupine. V prvi skupini — realistični meščanski pripovedi — so najvidnejši tile spisi: novela »Muke gospe Vere«, roman »V zablodah« in povest »Mrtvi se vračajo«. Huda duhovna in nacionalna katastrofa, ki je po prvi svetovni vojni zadela gorške Slovence, je Bevka navdihnila, da je napisal zgodovinsko romana »Znamenja na nebu« in »Umirajoči bog Triglav«. Najbogatejša pa je realistična domačjska povest, ki jo predstavljajo dela »Zelezna kača«, »Veliki Tomaž«, »Ubogi zlodci« in »Črna srajca« (ta je izšla leta 1955).

Toda vrhunc Bevkovega pisateljskega dela je nedvomno roman »Kaplan Martin Cedernac«, ki je izšel leta 1938 v Ljubljani in se je pisatelj skril pod lažno ime Pavle Sedmak. To je roman o značilnem in pogumnem človeku, ki posluša svojo vest in se upre državnemu in cerkvenemu nasilju. Godi se v Beneški Sloveniji, velja pa lahko za vsako narodno manjšino, ki jo grozi potujčiti totalitarni režim večinskega naroda. Ta knjiga je globoka, zrela, mirna, brez kake odbojajoče tendence. Lahko jo štejemo med najboljšje slovenske romane.

France Bevk živi zdaj v Sloveniji in še vedno piše. Veliko njegovih del je bilo že prevedenih v tuje jezike, a v Ljubljani izhajajo njegovi Izbrani spisi, ki jih urejuje France Koblar. Ne moremo pisatelju želeli drugega za sedemdesetletnico kot obilo zdravja, njegovemu peresu pa še mnogo uspehov.

Strokovni tečaji postanejo šole

V dobro obveščenih šolskih krogih napovedujejo okrožnico višjih šolskih oblastev, s katero bodo odpravili vse

vovarne in dobro pozna njihovo notranjost in njihovo dušo, kakor je poznal značaj Kraševcev, s katerimi je bil v neprestanem stiku v svojih službah v Senožečah in Sežani. O njih pripoveduje, da so prijazni in dobri in da se z njimi lahko porazgovori o delu in težavah, ki jih prinaša življenje. Kraševci so veselo narava, pravi g. Senčar, in radi kaj zapojejo pri kozarcu vina. O mladini sodi pravzaprav strogo: po njegovem mnenju ta misla za petje in godbo, tako ostanjejo pri mizah samo še starejši ljudje, da si »ob veseli priliki kaj rečejo«.

Slavljenca želimo, da bi lahko še mnogo let ostal čil in zdrav pri svojem delu, ki mu je že tako prešlo v kri in meso, da bi se od njega le težko ločil.

ŽELEZARNA

JESSENICE

PROIZVAJA

žico za avtomatsko varjenje v vseh dimenzijah

PRODUCE

filo di tutte le dimensioni per saldature automatiche

Naslednji hoteli se priporočajo

Hotel COLOMBIA

Trst, ul. Geppa 18, tel. 23-741 in 31-083 II. kategorije. • Sedemdeset postelj. Vse hotelske udobnosti. Enopostelne sobe od 1100-1400 lir, dvopostelne od 2200-2600 (davki in postrežba vključeni).

Hotel POŠTA

Trg Oberdan 1 (v centru mesta) • Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mrzla in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvigalo. Cene od 750 lir dalje.

Hotel SLON

Ljubljana, Titova 10 • Telefon 20-641 do 46. — Priporočamo obiskovalcem svoje obrate: kavarno, restavracijo in bar.

Hotel MOSKVA

Beograd. Kategorija A. Razpologa s 100 udobno opremljenimi sobami, apartmani, sobami s toplo in mrzlo tekočo vodo, telefonom, restoranom z domačo in tujo kuhinjo, kavarno, barom, salonom za bankete in konferenice, vodiči in šoferji. Popust za skupine!

»GOSPODARSTVO«

Izhaja trikrat mesečno. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Trst, ul. Geppa 9, tel. 38-933. — CENA: posamezna številka lir 30, za Jugoslavijo din 15. — NAROČNINA: letna 850 lir, polletna 450 lir. Pošt. ček. račun »Gospodarstvo« št. 11-9396. Za Jugoslavijo letna 550 din, polletna 300 din; za ostalo tinozemstvo 3 dolarje letno. Naroča se pri ADIT, DRŽ. ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3/I, tek. rač. št. 600-70/3-375 — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolpeca 50 lir, za inozemstvo 60 lir.

Odgovorni urednik: dr. Lojze Berce
Založnik: Založba »Gospodarstvo«
Tiskarna »Graphis« v Trstu.

JUGOLINIJA

Održava osam linija i to:

- Sjeverna Evropa (tjedno) iz Jadrana do Londona i luka Sjeverne Evrope.
- Sjedinjene države Amerike u zajednici s Plovbom, Piran (desetdnevno) iz Rijeke do New Yorka, Philadelphie i Baltimora.
- Juzna Amerika (mjesečno) iz Jadrana do Buenos Airesa.
- Levanti (tjedno) iz Jadrana do Latakije, Beiruta i Aleksandrie.
- Iran, Irak (svaki mjesec i pol) iz Jadrana do Khorramshahra.
- Indija, Pakistan, Burma (mjesečno) iz Jadrana do Ranguna.
- Daleki Istok — Ekspresna (mjesečno) iz Jadrana do japanskih luka.
- Daleki Istok — Brza pruga (dvomjesečno) iz Jadrana do Kine i Japana.

Na svim prugama plovi 35 brzih i modernih brodova, koji imaju preko 230.000 tona nosivosti, rashladni prostor, tankove za biljna ulja i 470 putničkih mjesta.

IZVOZNI — UVOZNI
PREVOZITE ROBU BRODOVIMA »JUGOLINIJE«

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Povpraševanje po goveji živini ni posebno živahno, razen za prvotrsne krave za zakol, ki so nekoliko pridobile na ceni. Trg s prašiči je zelo razgiban. Cene debelih prašičev težijo navzgor. Na trgu s perutnino je mirno, medtem ko rahlo naraščajo cene jajc. Kupčije z vinom se razvijajo brez večjih iznenadenj. Kupci so začeli kupovati letošnje grozdje. Maslo je nazadovalo, zato je bil ustavljen uvoz tega blaga iz tujine. Tako za tem je cena napredovala za 30-40 lir pri kg. Trg z drugimi mlečnimi izdelki je miren. Na trg prihaja čedalje več olivnega olja. Tudi semensko olje se dobro prodaja. Cena pšenice niha, narašča pa cena krme iz pšeninih odpadkov. Povpraševanje po sadju je še vedno zelo živahno. Na trgu je več hrusk, ker se je njihov izvoz nekoliko polegal.

KAVA

TRST. Povprečne cene na viru proizvajalce: Brazilija (za kg fob) Pernambuco 3 17/19 350, Santos Fancyl 18 512, Victoria 5 18/19 350; Srednja Amerika (za 50 kg fob): Haiti naravna XXX 38 dolarjev, San Salvador 46, Kostarika 46, Ekvador ekstra superior 30; Afrika: Gambia 280 šil, za 50 kg cif, Moka Hodeidah 1 325 šil, pod istim pogoj, Slonokoščena obala 1 238 lir kg cif, Uganda 147 šil, za cwt pod istim pogoj, Indonezija: Sumatra EK/1 145 šil, za cwt cif, Sumatra EK special 181, Sumatra EK/3 145, Malezija AP/1 154 šil, AP special 188. Navajamo tudi povprečne cene za kg ocarinjenega blaga, v lirah. Cco skladišče: Santos stalna zaloga v Trstu 1120, Pernambuco 3 1270, Santos Fancyl 1360, San Salvador ne kvotira, Kostarika 1500, Ekvador 1280, Gambia 1280, Moka H. 1380, Slonokoščena obala 1050, Uganda 1110, Sumatra EK/1 1110 lir kg.

SADJE IN ZELENJAVA

MILAN. Cene veljajo za kg blaga čiste teže: suh česen 80-120, rdeča repica 36-63, korenje krajevne pridelke 36-60, od drugod 42-72, cvetoča 24 do 48, cikorka krajevne pridelke 36 do 48, od drugod 38-60, zdravilna in dišeča zeljica: rožmarin in žajbelj 150 do 200, svež fižol nov tipa Vigevano 72 do 168, nov fižol debel Boby 84-132, tipa Meraviglia 48-108, krompir 1. 108 do 144, 1. 48-60, endivija 63-100, od drugod 63-110, mleček krajevne pridelke 63-125, od drugod 60-100, melancane 48 do 120, krompir Bologna 28-37, okrogel vrste Berlin 24-26, zelena paprika 36 do 72, rumena 60-108, paradizniki Riviera 60-120, krajevne pridelke 36-60, okrogli 42-60, hruške oblike 36-72, petersilj 88-186, zelena krajevna pridelka 48-96, bučice 96-160, buče 25-35; smokve 24-120, jabolka merkantila mešana 36-72, 1. 108-144; hruške Felit 1. 108-140, mešane 36-84, merkantilne 78 do 168, Williams ekstra 84-120, 1. 60-90, breskve bele 160-320, rumene 144-216, 1. bele 120-156, 1. rumene 120-144, merkantilne 72-108; belo namizno grozdje iz Barila 72-96, Italija ekstra 120-144, 1. 96-114, Regina iz Apulije ekstra 108 do 156, 1. 72-108, moškata ekstra 170-204, 1. 96-132, črno namizno grozdje ameriško 48-72, limone 1. 150-204, merkantilne 108-132 lir kg.

ZIVINA ZA REJO IN ZAKOL

PADOVA. Cene veljajo za stot žive teže, provizija in davki nevrčunani: goveja živina za zakol: voli 1. 31-33.000, II. 25-27.000, krave 1. 29-31.000, II. 24 do 25.000, III. 17-20.000, bikji 1. 27-30.000, II. 22-24.000, bikci 33-35.000, junci in junice 1. 33-35.000, II. 29-30.000, starjša teleta 1. 34-36.000, II. 31-33.000, teleta 1. 53-56.000, II. 48-50.000. Zivina za rejo in vprego: voli (30-40 mesecev stari) 33-35.000, (12-24 mesecev stari) 32-34.000, 6-12 mesecev stara teleta 38-45.000, krave breje mlekarice 120-150.000 lir glava, prvinec navadne 130-170.000, 12-18 mesecev stare 100-140.000, 6-12 mesecev stare 90-130.000 lir glava. Zrebeta za zakol 370-400 lir kg, čez 12 mesecev stara 300-310, konji 1. 240-260, II. 200-220, mežgi 160-190, osli 140-150 lir kg. Mladci prašiči 16-20 kg težki 6500-7000 lir glava, 30-50 kg težki 350-370 lir kg, suhi prašiči 50-70 kg težki 270-300, 80-100 kg težki 240-270, debeli prašiči 120-150 kg težki 280-285, 150-180 kg težki 275 do 280, čez 180 kg težki 270-275 lir kg. Jagnjeta do 12 mesecev stara 300-320, kozlički 480-500, jagnjeta čez 12 mesecev stara 270-290, ovce za zakol 7000 lir glava, koze 7000 lir glava.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Navadni piščanci za rejo 600 do 660 lir kg, zaklani piščanci 250-310, uvoženi zaklani piščanci 450-550, žive kokoši domače 580-600, inozemske kokoši 390-430, inozemske kokoši zaklane v Italiji 450-570, faraonke žive 800, zaklane 1000-1050, golobi zaklani 1. 900 do 1050, žive pure 620, inozemske zaklane v Italiji 400-550, živi purani 550-600, u-

voženi purani zaklani v Italiji 400-550, žive raze 350-450, zaklane 500-550, žive gosji 350-450, zaklane 500-520, živi zajci 390 lir kg, zaklani s kožo 420-500, zaklani brez kože 480-500, inozemski fazani zmurnjeni 750-800, domači 700 lir kg. Sveža jajca domače proizvodnje 1. 37-39 lir jajce, navadna 33-35, inozemska 1. 26-28, II. 22-24 lir jajce.

PAPIR IN LEPENKA

MILAN. Cene veljajo za stot fco tovarna od proizvajalca do groista: časopisni papir (rotacijski) 10450, (tabularni) 12-13.000, tiskovni papir navaden satiriran 13-14.000, srednje vrste 15 do 16.500, pisarniški papir navaden 13.800-14.800, srednje vrste 16-17.500, finiši 22.500-23.000, trikrat klejen za obrabe 1. pd. 21-23.000, papir za pisarniške knjige navaden 15.500-16.500, srednje vrste 18.500-19.000, finiši 22-23.500, pisarniški papir srednje vrste 18.500 do 20.000, finiši 23-24.500, ekstra 24.500 do 26.500, velina za kopije 40.500-44.000, patiniran srednje vrste 23.500-25.500, finiši 29-32.000, bel in barvan 22-27.000, siv 4800-6100, bel papir ovonji 7500-8000, pergamin navaden 40/60/80 g 18-18.500, pergamin ekstra 30/40/60 g 22-24.500, srebrni 30 g 26-28.000, 40/60/80 g 24-26.000, papir za embalažo slabše vrste 8700 do 10.000, srednje vrste 11-14.000, finiši 16 do 18.500; bela lepenska za železniški voz 9700-10.200, navadna lepenska siva 6500-7500, finiša 7500-8700, duplex in triplex bela in barvana 9500-11.000, finiši 9-13.500, ekstra 18-23.500, bel kartonci 21.500-24.500, finiši 29.500 do 32.500, tipa Bristol 36.500-40.000, patiniran 33-35.000, srednje vrste 28.900 do 31.900, dvojni 29.500-33.500 lir stot.

VINO

MILAN. Cene veljajo za stop/stot, trošarina in prometni davki nevrčunani fco skladišče v Milanu: rdeče piemontsko vino 10-11 stop, 440-470, 11 do 12 stop, 470-520, Barbera 12-13 stop, 450-620, Moškati 11-30-12.300 lir stot, Ol-treppo pavesi 10-11 stop, 430-460, 11-12 stop, 450-540, rdeče mantovansko 9-10 stop, 440-440, Valpolicella-Bardolino 10,5 do 11,5 stop, 450-520, Soave belo 11-11,5 stop, 480-530, Raboso 10-11 stop, 40-460, Reggiano 10-11 stop, 450-520, Modeneso 10-11 stop, 450-470, belo Romagna 9-10 stop, 420-430, mošt 9-10 stop, 390-410, Chianti klasični 12-13 stop, 360-410, 11 toskanske steklenice, navadno vino iz Toskane 10-11 stop, 435-455, Aretino belo 10-11 stop, 430-450, belo Marke 9-10 stop, 425-455, Bartlettano ekstra 14-15 stop, 490-520, navadno 13-15 stop, 480-

do 510, Sansevero belo 10,5-11,5 stop, 450-470, Corato rdečkasto 10,5-12 stop, 450-470, Squinzano 13-14 stop, 460-480, Martina 10,5-11,5 stop, 460-480, Rionero-Barile 10,5-12 stop, 520-570, Palmi 11-12 stop, 430-450, Milazzo rdečkasto 12-13 stop, 500-530, Alcamo 13-14 stop, 460-480, 12-13 stop, 450-460, Babo 250-260, sardinjsko vino belo 11,5-12,5 stop, 430 do 460, rdeče 12,5-13,5 stop, 450-460 lir stop/stot.

ZITARICE

TORINO. Cene veljajo za stot osnova torinska postaja proti takojšnji izročitvi: domača pšenica mehka 6500 do 6600, dobra merkantile 6700-6800, finiši vrste 7100-7200, trda domača pšenica 9100-9600, inozemska Manitoba 1. 9400 do 9500, Plata 8500-8600, domači rž 4750 do 4850, inozemska Plata 3950-4000, nemška 4050-4100, ječmen iz Maroka 4350 do 4400, Plata 4450-4500, ZDA 4600-4650, domači oves 4750-4850, Plata 5000-5050, domače proso 4400-4200, koruza boljše vrste 4850-4950, srednje vrste 4300-4400, hibridna koruza domača 3850-3900, Plata 4350-4400, od drugod 4250-4400; pšenična moka »00« 9500-10.500, tipa »2« 8800-8900, navadna »00« 8600-8800, tipa »0« 8300-8400, tipa »1« 7800-8000, tipa »2« 7500-7600; navaden riž 10.600-11.000, Maratelli 11.700-12.200, Rizzotto 12.200 do 12.600, R. 77 12.500-13.000, R. B. 13.000 do 13.300, Arborio 13.700-14.100 lir stot.

KRMA

TORINO. Zdrobljeni rožiči 3700-3800, majsko seno 2350-2400, poletno 2350 do 2400, majsko seno iz zdravilnih zelišč 1900-2000, pšenična slama novega pridelka 1500-1550, emilijska 1500-1600, pogache iz zemeljskih lesnikov 6200-6300, iz koruze 4000-4200, zdrobljena koruza 5400 do 5500, ricinusove pogache 2100-2200, iz sončaric 2200-2300, s proteini 4500 do 4550, pogache iz tropin 1000-1100, osušene pogache iz sladkorne pese 3600-3700, rižne 3600-3700; izbrana krma za pitanje živine 5700-6000, za mlekarice 5400 do 5600 lir stot.

MLEČNI IZDELKI

BRESCIA. Cene veljajo za kg čiste teže, fco vir proizvodnje: prvotrsno maslo 600, 11. 540, grana 2-3 mesece star 470-500, sbrinz 450-465, emmenthal 50 dni star 490-510, kačkavalj 480-510, provolone 40 dni star 480-500, štrakin 30 do 320, 2-3 mesece star 450-490, grana 2 leti star 900-930, 1 leto star 850-870, sbrinz 6 mesecev star 630-650, emmenthal 6 mesecev star 650-700, gorgonzola postan 520-560 lir kg.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	23.8.60	13.9.60	24.9.60
Pšenica (stot. dol. za bušel)	186.—	187 ³ / ₈	193 ³ / ₄
Koruza (stot. dol. za bušel)	115 ³ / ₄	114 ¹ / ₄	104 ³ / ₈
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	33.	33 —	33 —
Cin (stot. dol. za funt)	102 12	102 60	102 25
Svinec (stot. dol. za funt)	11.80	11.80	12 —
Cink (stot. dol. za funt)	13 —	13 —	13 —
Aluminij (stot. dol. za funt)	26 —	26 —	26 —
Nikelj (stot. dol. za funt)	74 —	74 —	74 —
Bombaž (stot. dol. za funt)	32 40	32 45	32 60
Živo srebro (dol. za steklenico)	208 —	208 —	208 —
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	36 ³ / ₈	36 —	37 —
LONDON			
Baker (funt. šter. za d. tono)	244 —	234 ¹ / ₄	234 ¹ / ₄
Cin (funt. šter. za d. tono)	802 —	818 —	806 —
Cin (funt. šter. za d. tono)	86 ¹ / ₄	88 ⁷ / ₈	87 ³ / ₈
Svinec (funt. šter. za d. tono)	71 ⁵ / ₈	71 —	69 ¹ / ₂
SANTOS			
Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg)	578 —	600 —	600 —

Na londonskem trgu je cena kakra nekoliko nazadovala, in to kljub vsem, da bo rudnik Čučukamata verjetno zaustavila splošna stavka rudarjev. Cin je ohranil prejšnje kotacije, medtem ko je cena kavčuka popustila. Bombaž e v New Yorku nazadovao; povpraševanje po volni je še vedno živo, in sicer je trenutno najvišjeji kupca Japonska. Cena jute je nazadovovala na viru proizvodnje in tudi na londonskem trgu. Cena pšenice je nekoliko nazadovala; prav tako je kakao tudi nazadovao; na splošno pa je cena kavi popustila. Cena sladkorja je ohranila svoje prejšnje kotacije.

ZITARICE

V Chicagu je cena pšenice nazadovala od 193 1/4 na 197 3/8 stotinke dolarja za bušel proti izročitvi v decembru. Cena koruze je v tednu do 23. septembra ostala skoraj neizpremenjena, in sicer je nazadovala le od 109 1/4 na 109 3/8 stotinke dolarja za bušel pod istim pogojem. Brazilija in Ciper iščeta na prostem trgu večje količine pšenice. To količino cenijo na 4 milijone bušlov.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

V New Yorku je cena sladkorja ostala neizpremenjena pri 3,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Iz Indije, ki je običajno uvažala velike količine, poročajo, da se je gojenje sladkornega trsa tam tako razširilo, da bo za letošnji letni izvoz sladkorja dosegel 50.000 ton. — Cena kavi v pogodbi »M« je v New Yorku nazadovala od 45,00 na 44,06 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Mednarodni svet za kavo se bo še okrepil s pristopom Velike Britanije kot zastopnika Kenije, Tanganjike in Ugande. Ameriški uvoz kave je v tem letu ostal pri blizni enak uvozu iz lanskega leta. — Cena kakaa je v New Yorku nazadovala od 25,30 na 25,87 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v decembru. Strokovnjaki računajo, da bo letošnji pridelok kakaa v Braziliji za približno eno tretjino manjši od lanskega.

VLAKNA

Bombaž je v New Yorku nazadovao od 32,40 na 32,30 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Pridelki bombaža je bil v Indiji precej pičel. Združene ameriške države bodo izvozile v Indijo 1,2 milijona bal bombaža. — Volna suint je v New Yorku nazadovala od 108 na 107,2 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. V Londonu je vrsta 64's B nazadovala od 89 1/4 na 88 3/4 penia za funt proti izročitvi v oktobru. V Roubaixu (Francija) je volna na-

CHICAGO	23.8.60	13.9.60	24.9.60
Pšenica (stot. dol. za bušel)	186.—	187 ³ / ₈	193 ³ / ₄
Koruza (stot. dol. za bušel)	115 ³ / ₄	114 ¹ / ₄	104 ³ / ₈
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	33.	33 —	33 —
Cin (stot. dol. za funt)	102 12	102 60	102 25
Svinec (stot. dol. za funt)	11.80	11.80	12 —
Cink (stot. dol. za funt)	13 —	13 —	13 —
Aluminij (stot. dol. za funt)	26 —	26 —	26 —
Nikelj (stot. dol. za funt)	74 —	74 —	74 —
Bombaž (stot. dol. za funt)	32 40	32 45	32 60
Živo srebro (dol. za steklenico)	208 —	208 —	208 —
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	36 ³ / ₈	36 —	37 —
LONDON			
Baker (funt. šter. za d. tono)	244 —	234 ¹ / ₄	234 ¹ / ₄
Cin (funt. šter. za d. tono)	802 —	818 —	806 —
Cin (funt. šter. za d. tono)	86 ¹ / ₄	88 ⁷ / ₈	87 ³ / ₈
Svinec (funt. šter. za d. tono)	71 ⁵ / ₈	71 —	69 ¹ / ₂
SANTOS			
Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg)	578 —	600 —	600 —

predovala od 12,30 na 12,40 franka za kg. Juta je v Londonu (vrsta Mill first) nazadovala od 123 na 134 funtov šterlingov za stoto. Blago prihaja iz Pakistana z neobičajnimi zamudami.

KAVČUK

Cena kavčuka RSS je v Londonu nazadovala od 30 3/8 na 29 3/8 — 29 1/2 penia za funt proti takojšnji izročitvi. V New Yorku je cena popustila od 35,6 na 34,85 stotinke dolarja za funt proti izročitvi v septembru. Kavčuk je nazadovao na vseh največjih mednarodnih tržiščih. Do nazadovanja cene je prišlo v prvi vrsti zaradi splošnega mnenja, da bo v dohodnem času v avtomobilski industriji nastopil začasen zastoj. Dejansko je potrošnja naravnega kavčuka v Ameriki v prvih sedmih mesecih letošnjega leta dosegla samo 300.681 ton, to je 25.000 ton manj kakor v prvih sedmih mesecih preteklega leta. Konec julija so ZDA razpogle z zalogo 61.604 ton naravnega kavčuka. Poleg tega je na zadnjem sestanku Mednarodne študijske skupine za kavčuk v Kuala - Lumpuru (Malaja) prišla do izraza bojazen držav proizvodnic, da bo v bodoče postala konkurenca umetnega kavčuka čedalje hujša. Vse to je vplivalo na ceno tega blaga, ki je kakor rečeno povsod popustila.

KOVINE

V Londonu je baker nazadovao od 237 3/4 na 234 1/4 funta šterlinga za tono (1016 kg), cin je ostal pri prejšnji kotaciji (806), svinec je nazadovao od 70 3/8 na 69 1/4, cink od 88 3/8 na 87 3/4. V New Yorku je baker nazadovao od 29,99 na 29,57 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi, svinec je ostal neizpremenjen pri 12, cink St. Louis pri 13, aluminij v lingotih 28,10, antimon Laredo 29, lito železo 66,41 dolarja za tono, Buffalo 66,50, staro železo povprečen tečaj 32,50, živo srebro v jeklenkah po 76 funtov 209-212 dolarjev jeklenka.

ZMANJSANA IZDELAVA AVTOMOBILOV NA ANGLESKEM

Zaradi upadanja izvoza v Ameriko bodo angleške tovarne skrcile izdelavo avtomobilov. Do tega bo prišlo tudi zaradi težav, ki nastajajo pri nabavi bančnih kreditov. Avgusta so na Angleskem izdelali 86.000 avtomobilov, to je manj kakor meseca junija, ko je proizvodnja dosegla 94.000. Od julija na avgust pade sicer vsako leto proizvodnja, toda letos je bilo sezonsko upadanje večje. Izvoz je nazadovao od 44.800 v juliju na 41.000 v avgustu.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Kaj moraš vedeti o grozdju

Ker je sedaj čas zorenja, bomo spregovorili nekaj besed o grozdju. Vinska trta je pri nas v Evropi znana že izza kamene dobe. Prinesla so jo k nam tista plemena, ki so se selila iz Azije v smeri proti zapadni Evropi. Najbolj se je udomačila ob Sredozemskem morju; v tem predelu Evrope se prideluje najboljše grozdje.

Grozdne jagode so obarvane le na lupini, ne pa v notranjosti. Po barvi so grozdne jagode zelo različne, kar zavisi navadno od vrste grozdja. Jagoda je sestavljena iz treh glavnih delov: iz zunanje lupine ali kožice, iz notranjega zelo sočnega mesa in iz semen ali pesk. Prva dva dela sta značilna za vsako grozdje, da ga lahko razporedimo v namizno ali vinsko grozdje. Lupina sestavlja navadno okrog 10% celotne jagode. Pri namiznem grozdju so lupine bolj trde, pri vinskem pa mehkejše. Glavni sestavni del lupine je vsekakor voda, ki obsega 70 do 80% njene teže; nato pride celuloza, sladkor, organske kisline, tanin ali črsočina, harvne snovi, dušičnate in rudniške snovi. V lupinah so največje važnosti barvne snovi, ki dajo značilno barvo posameznim vinom. Velike važnosti je dejstvo, da barva v lupinah ni taljiva v čisti vodi, rada pa se topi v alkoholu. Iz tega sledi: če pustimo daljš časa vreči mošt na tropinah dobiva vino močnejšo barvo. V lupinah so zelo važne tudi tanin ali črsočina in vonjave snovi (esenčna olja in etri), ki dajo grozdju in vinu prijeten aroma (na pr. moškati).

V zrelem grozdju je približno 16 do 22% sladkorja, včasih tudi manj ali več. V naših krajih lahko dosežemo s posebno metodo tudi 35% sladkorja. Grozdni sladkor, ima to dobro lastnost, da po zaužitju preide naravnost v kri. To je velike važnosti, ker alkohol zgoreva v celicah, ne da bi bilo treba čakati na njegovo prebavo, in tako hitro okrepi človeško telo.

Poleg sladkorja so neobhodno potrebne, da lahko pridobimo dobro vino, tudi grozdne kisline. Te dajejo grozdju in vinu osvežujoč okus. Kot glavni kislini nastopata v grozdju vinska in jabolčna. Ta zadnja prevladuje v nedozorelem grozdju in je je več, toda ni tako važna kakor prva. Ko grozdje dozoreva, kisline upadajo, a množina sladkorja raste. Cimbolj gremo proti jugu, tem manj kislin ima grozdje. Toda tudi to ne drži stodostrno, kajti na jugu rastejo nekatere vrste trt, ki imajo prav kislno grozdje in obratno. Pri nas se kislina suče povprečno med 6 in 10 promil. Poleg opisanih kislin je v grozdju tudi nekaj tanina ali črsovine, četudi v zelo majhni količini.

Grozdje vsebuje tudi dušičnate snovi. Njihova količina je odvisna od zemlje in se suče okrog 0,25 grama v litru soka. Te snovi so potrebne kot hrana glivicam kvasovkam pri al-

koholnem kipevanju. V grozdju je tudi nekaj rudniških snovi, kakor kalija, kalcija, magnezija železa in fosforja; nadalje vsebuje grozdje razne soli, encime in vitamine, ki mu skupaj z zgoraj opisanimi snovmi dajejo prijeten okus ter zdravilno in osvežujočo moč. Posebno namizno grozdje ima precej teh zadnjih sestavin.

Grozdje kot zdravilo

Zdravljenje z grozdom je zelo staro. Poznali so ga že Grki in Rimljani. V novi dobi je zaživel ta način zdravljenja v drugi polovici 19. stoletja. Danes je posebno središče za zdravljenje z grozdom mesto Meran na južnem Tirolskem.

Z grozdom zdravijo predvsem motnje v prebavilih, kronične žilne in črsovine katarje, prebavne ohromelosti, motnje v jetrih, debelost, motnje v ledvicah in mehurju, sklepni revmatizem, glavobol in slabokrvnost; tudi tistim, ki imajo motnje v bronhih in ki so bolni na pljučih, se priporoča zdravljenje z grozdom.

Vsako leto v tem letnem času se poda v Meran nešteto ljudi, da bi si tam utrdili svoje zbrano zdravje pod nadzorstvom zdravnikov. Pri zdravljenju uporabljajo tam domače sorte, toda isti učinek imajo tudi tiste sorte, ki niso tam doma. Zdravljenje se začne zjutraj na tešče. Prve dni zaužijejo bolniki približno 1 kg grozdja v treh obrokih: zjutraj 1/3, popoldne 1/3 in zvečer 1/3. Največja količina grozdja, ki jo sme bolnik zaužiti na dan je 2 kg. Bolnik mora jagodo olupiti, izločiti peske in nato jo zmečati v ustih (ne z zobmi!) in sok zaužiti. Ker je ta